

SALT DE SOTORRES, ESTRET DEL BOTER I EL VENTADOR

Terra Alta

Des del la Font de la Pineda

Distància	11,7 km
Desnivell acumulat	762 m
Nivell de dificultat	Moderat
Data	12 de setembre de 2020
Cartografia	Editorial Piolet: El Port (1:40000)
Punts per a GPS	https://ca.wikiloc.com/rutes-senderisme/salt-de-sotorres-estret-del-boter-i-el-ventador-57370511

Seguim un itinerari publicat a Wikiloc pels Salvatges dels Ports, molt variat, que ens permetrà visitar belles raconades de trams engorjats i salts d'aigua.

Cal preveure que haurem de creuar el riu a gual al Ventador. Si el temps acompanya podrem banyar-nos-hi però, depenent del cabal, és probable que si o si calgui creuar algun toll. D'altra banda el Pas de la Barca és un pas estret entre roques que després de pluges pot estar cobert d'aigua.

Accés

Poc més enllà de l'accés a Orta (Horta de Sant Joan) per la T-333 entre Prat de Comte i Arnes, prenem a mà esquerra la pista a «els Ports» que mena a les àrees de Mas de Lliberós i la Franqueta. Passat el mirador del Salt de Ferrassó trobem, també a mà esquerra, la font de la Pineda on, al costat de la carretera hi ha prou espai per aparcar alguns vehicles.

Font de la Pineda (505m)

De déu generosa i perenne. Reculem dos-cents metres per la carretera per prendre un camí paral·lel a mà dreta. Creuem el barranc una cinquantena de metres abans del salt. Trobem fites a l'altre marge. Anem fins al cairell del cingle per observar el salt, tot i que el millor punt per fer-ho és el mirador.

Prenem una sendera ben definida per la que ens enfilem propers al cingle fins a una bifurcació on anem a l'esquerra i comencem a davallar per l'ombria de Sotorres, amb algun tram de fort pendent, fins a tocar el filat perimetral d'una vinya on creuem una rasa i tornem a trobar una sendera ben marcada que seguim a l'esquerra fins a la pista d'accés al mas d'Avelino, pel marge esquerre del riu d'en Piqué. La prenem a mà esquerra fins al salt.

Salt de Sotorres (410m)

El riu d'en Piqué s'ha obert camí erosionant el rocam en forma d'una gran olla i s'hi estimba. Aprofitant el desnivell s'hi va alçar un molí fariner. La primera construcció data del s. XII i la segona del XVIII. El nom de Sotorres li ve del propietari que va adquirir-lo en temps de la desamortització. Va estar en funcionament fins els anys 40 del segle passat. L'any 1988 es va restaurar i actualment s'ha dedicat a allotjament rural. Tot el conjunt conforma una bella raconada. Tornem enrere i creuem el riu per unes passeres per albirar el salt des de l'altra riba.

Continuem per la pista d'accés al molí i posteriorment paral·lels al riu, separats una cinquantena de metres. En aquest tram ens cal ser extremadament curiosos doncs transitem per una finca particular que un conegut celler d'Orta dedica a l'explotació vitivinícola. Més enllà de la finca, baixem a retrobar el riu.

Riu d'en Piqué (411 m)

Som al final de l'engorjat on acaba el descens des del Ventador. Entre els practicants d'aquesta modalitat, generalitzada i erròniament, se l'anomena barranc del Canaletes. El riu d'en Piqué (o d'en Piquer) neix a la font Blanca, sota el coll de Membrado, i hi van confluint altres barrancs com el de l'Avellanar. És a partir de Sotorres, on s'uneix als barrancs de la Pineda (salt de Ferrassó) i dels Cubars, que

pren el nom de Canaletes. No fa pas tant anys però, que la gent del país el coneixia com a riu d'Orta. Desguassa a l'Ebre a l'alçada de Benifallet.

Prenem la ben fressada i costeruda sendera que utilitzen com a retorn els nombrosos grups després de baixar pel barranc, fins a sortir sobre una pista on anem a la dreta. Aviat s'acaba i esdevé una sendera per la que anem guanyant alçada vers les Roques Cambretes que podem albirar a l'E. Sortim sobre un ample llom rocallós. Per la dreta marxa el camí (indicat) vers el Ventador, que seguirem de tornada o que podem prendre ara si ens interessa escurçar l'itinerari.

Revoltem les Roques Cambretes on tenim una magnífica panoràmica del Montsagre d'Orta, la Mola dels Atans i la Punta de l'Aigua sobre el Barranc dels Cubars. També podem comprovar —els efectes són encara ben evidents— l'abast de l'incendi del juliol del 2009. Tenim a la vista el punt on va succeir el fatídic atrapament que va costar la vida a cinc bombers del GRAF de Lleida.

Atenyem el coll de l'Ereta. El camí que baixa a mà dreta és per on retornarem, de forma que el tram entre l'accés al Ventador i aquí és comú d'anada i tornada. Al nostre davant s'alça la Moleta i l'evident canal que hi veiem seguint el fil de la carena des del coll, és per on ens cal continuar: un pas amb llegenda.

Pas de la Mala Dona (683m)

És un grau que, aprofitant un estreta lleixa, guanya esbiaixadament el cingle. Hi ha una sirga d'acer al tram superior. És un pas fàcil amb terreny sec, però no exempt de certa exposició.

Amb un nom així, a l'indret no podia mancar-hi la seva llegenda: conten a Orta que quan un matrimoni mal avingut baixava el pas, la dona va empenyar el marit. Creient-lo mort, s'apressa a donar la mala notícia que s'hi havia estimbat. Quan hi arribaren varen trobar-lo sa i estalvi penjat en un faixó.

Superat el pas iniciem un llarg flaqueig (E), primer per l'obaga a la falda de la Moleta, sobre el Barranc dels Cubars més endavant pel solell de la carena entre aquest i el dels Estrets. Poc abans del mas de les Crevetes de Lloà, al punt més alt de l'itinerari, sortim sobre la sendera que baixa del coll de la Gilaberta i la prenem a mà dreta. És un tram de l'itinerari dels Estels del Sud i el seguim fins als masos de Fandos i Capellà.

Masos de Fandos i Capellà (608m)

Ruïnes d'un parell de masos al marge dret del barranc dels Estrets —que no cal confondre amb el riu dels Estrets— on tenim dues opcions. Si el barranc porta aigua podem anar pel camí alternatiu per sobre el cingle que tanca el marge esquerre del barranc per migdia i creuar-lo al Pas de la Barca (tram equipat amb cadenes) per atènyer el coll de la Barca. Si és sec el seguim un tram per la llera per l'Estret del Boter, passat el qual anem progressant pel camí del marge dret fins al coll.

Coll de la Barca (552m)

A partir d'aquí pugem per un ben conservat camí de bast, amb bons contraforts de pedra seca i un grau al bell mig, que en moderat pendent ens retona al coll de l'Ereta, on desfem el camí de l'anada fins a la cruïlla del Ventador. En aquest punt anem a l'esquerra i comencem a davallar fent llaçades per amorosir el fort pendent, per una llarga pala pedregosa que ens deixa a l'engorjat —evident des del començament de la baixada— per on s'obre pas el riu d'en Piqué.

El Ventador (460m)

Estreta gorja on l'efecte de l'erosió, els blocs caiguts i la vegetació conforma un indret laberíntic. Anem a l'esquerra per accedir al racó més emblemàtic on el riu salta sobre un toll profund lliscant per sobre una llarga capa de tosca. Després podem tornar enrere i baixar a la dreta per buscar el pas més factible del riu, que haurem de fer a gual. Cal fixar-nos bé on comença el camí per sobre d'una estreta lleixa pedregosa al marge esquerre (hidrogràfic).

Continuem pujant per un llarg i ample llom pedregós sobre un contrafort de la Serra d'en Cardona on el camí es desdibuixa, guiats per fites sovintejades, fins al coll d'en Puig des del que comencem a davallar per senda ben fressada que ens retorna a la font de la Pineda.